

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลกับเด็กวัยหัดเดิน ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

Factors Related to Caregiver-Toddler Interaction in Child Development Centers

กานต์รวี คำช้าง^{1*}, พิมพาภรณ์ กลั่นกลิ่น², อุษณีย์ จินตะเวช²

Karnrawee Khamchang^{1*}, Pimpaporn Klunklin², Usanee Jintrawet²

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี เชียงใหม่ คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข^{1*},
คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่²

Boromarajonani College of Nursing, Chiangmai. Faculty of Nursing, Praboromarajchanok
Institute, Ministry of Public Health^{1*}, Faculty of Nursing, Chiang Mai University²

(Received: October 8, 2021; Revised: September 2, 2022; Accepted: November 22, 2022)

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงพรรณนาหาความสัมพันธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลกับเด็กวัยหัดเดิน และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านผู้ดูแลกับการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลกับเด็กวัยหัดเดินในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 85 ราย โดยใช้กรอบแนวคิดปฏิสัมพันธ์ของบาร์นาร์ด ใช้วิธีสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลประกอบด้วย 1) แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป 2) แบบสอบถามการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กวัยหัดเดินของผู้ดูแล ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ .750 และ 3) แบบวัดความรู้เกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กวัยหัดเดินของผู้ดูแล ได้ค่าคูเดอร์ริชาร์ดสัน 20 เท่ากับ .729 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา สถิติพิชเชอร์แอกแซค และสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สเปียร์แมน ผลการวิจัยพบว่า

1. การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลกับเด็กวัยหัดเดินอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 70.59) พิจารณารายด้านพบว่า 3 ใน 4 ด้าน มีปฏิสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านความไวต่อการรับรู้สัญญาณของเด็ก (ร้อยละ 92.94) ด้านการส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคมและอารมณ์ (ร้อยละ 65.88) และด้านการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา (ร้อยละ 63.53) ส่วนด้านการบรรเทาความไม่สุขสบายของเด็กมีปฏิสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 50.59)

2. ประสพการณ์การดูแลเด็กวัยหัดเดินของผู้ดูแล มีความสัมพันธ์กับการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลกับเด็กวัยหัดเดินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนประสพการณ์อบรมเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลกับเด็กวัยหัดเดิน และความรู้เกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กวัยหัดเดิน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลกับเด็กวัยหัดเดินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r=.239, .270$) ตามลำดับ

ผลการวิจัยในครั้งนี้ทำให้ได้ข้อมูลพื้นฐานของการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กวัยหัดเดินของผู้ดูแล และปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งพยาบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้ดูแล อาจใช้ข้อมูลเพื่อส่งเสริมให้ผู้ดูแลมีความรู้จากการอบรมเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลกับเด็กวัยหัดเดิน เพื่อเพิ่มคุณภาพปฏิสัมพันธ์นำไปสู่การส่งเสริมพัฒนาการเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลกับเด็กวัยหัดเดิน, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก, ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง

*ผู้ให้การติดต่อ (Corresponding e-mail: karnrawee@bcnc.ac.th เบอร์โทรศัพท์ 087-3000406)



Abstract

This descriptive research aimed to study the interaction between caregivers and toddlers and determine, using Barnard's Interaction framework, the correlation between personal factors and caregiver-toddler interaction in Chiangmai province. The sample of 85 toddler caregivers were recruited by using multistage random sampling. The research instruments included: 1) a general information questionnaire, as well as 2) a caregiver-toddler interaction questionnaire (with a cronbach's alpha score of 0.75) and 3) the rating scale of knowledge of caregiver-toddler interaction KR-20 (with a cronbach's alpha score of 0.729). General information was analyzed using descriptive statistics and the variables correlation was analyzed using Fisher's exact test as well as Spearman's rank correlation coefficient. The results showed that:

1. The total mean scores of the interaction between caregivers and toddlers was at a high level (70.59%). Considering each dimension, it was found that 3 out of 4 dimensions of the interaction were at a high level, namely sensitivity to cues (92.94%), social-emotional growth fostering (65.88%), and cognitive growth fostering (63.53%). However, alleviation of distress was at a moderate level (50.59%).

2. Toddler care experience of caregiver had a statistically significant with the caregiver-toddler interaction significance at the 0.01 level. Training experience regarding interaction and knowledge of interactions with toddlers had a statistically significant positive correlation with the significance level of 0.05 ($r=.239$, $.270$, respectively).

The results of this study provide preliminary information about the interaction between caregivers and toddlers, and related factors. Nurses or related agencies involved with the development of caregivers can use this information to promote caregiver knowledge through training programs on their interaction with toddlers.

Keyword: Caregiver-Toddler Interaction, Child Development, Related Factors

บทนำ

เด็กวัยหัดเดิน ถือเป็นช่วงสำคัญของการพัฒนาบุคคล เป็นวัยรากฐานของชีวิตและมีการพัฒนาของระบบประสาทและสมองอย่างรวดเร็ว มีการเจริญเติบโตและมีพัฒนาการต่อเนื่องมาจากวัยทารก (Rodgers, 2017) จากรายงานสถานการณ์พัฒนาการของเด็กปฐมวัยในไทย ปี พ.ศ. 2560 พบว่า เด็กไทยมีพัฒนาการสมวัยร้อยละ 78.4 และมีพัฒนาการสงสัยล่าช้า (Suspected Delayed Development) ร้อยละ 21.6 (National Institute of Child Development, 2017) ซึ่งยังไม่บรรลุเป้าหมายตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564 ว่า เด็กไทยมีพัฒนาการสมวัยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 85 (Office of the National Economic and Social Development Council, 2017) และเมื่อแยกรายด้านพบว่า เด็กมีพัฒนาการสงสัยล่าช้ามากที่สุดคือ ด้านการเข้าใจภาษา (Receptive Language) พบมากในช่วงอายุ 18 เดือน และ 30 เดือน ซึ่งเป็นช่วงวัยหัดเดิน ร้อยละ 24.50 และ 22.38 ตามลำดับ (National Institute of Child Development, 2017) นอกจากนี้ การศึกษาสถานการณ์พัฒนาการเด็กปฐมวัยในจังหวัดเชียงใหม่ ระหว่างปี พ.ศ. 2560-2563 เด็กมีพัฒนาการสงสัยล่าช้า ร้อยละ 19.98, 24.20, 26.81 และ 27.42 ตามลำดับ (National Environmental Health Information System [NEHIS], 2020) ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เด็กจึงควรได้รับการส่งเสริมพัฒนาการที่เหมาะสม เนื่องจากพัฒนาการล่าช้า อาจมีผลต่อการพัฒนาความสามารถของเด็กด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม ภาษาและสติปัญญา และความพร้อมในการเข้าสู่ช่วงวัยต่อไป

การปฏิบัติกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการ เป็นช่วงเวลาที่ทำให้ผู้ดูแลกับเด็กวัยหัดเดินมีพฤติกรรมโต้ตอบซึ่งกันและกัน เป็นช่วงของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลกับเด็กวัยหัดเดิน มีความสำคัญต่อพัฒนาการเด็ก โดยเฉพาะพัฒนาการ สติปัญญา จิตอารมณ์ และสังคมของเด็ก (Sumner & Spietz, 1994) การสื่อสารกันทั้งการใช้คำพูดและท่าทาง เป็นการมีปฏิสัมพันธ์โต้ตอบกันของผู้ดูแลกับเด็ก ช่วยให้เกิดการพัฒนาด้านภาษา เด็กเกิดการรับรู้รูปแบบการสนทนาและโครงสร้างประโยค เกิดการพัฒนาความคิดและเหตุผล (Semple-McBean, 2016) เกิดการพัฒนาด้านสังคมอารมณ์ การควบคุมตนเองและมีพฤติกรรมก้าวร้าวลดลง (Mortensen & Barnett, 2015) ทำให้เด็กเข้าใจในกฎระเบียบหรือข้อตกลงอย่างง่าย ช่วยส่งเสริมทักษะการเรียนรู้และพัฒนาการทางสติปัญญา (Jeon, Peterson, & DeCoster, 2013) อีกทั้งมีผลต่ออัตมโนทัศน์ทางสังคมของเด็ก ซึ่งมีผลต่อความมั่นใจและความเชื่อมั่นในการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น นอกจากนี้การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับผู้ดูแลที่มีคุณภาพ ยังช่วยให้เด็กได้รับการดูแลและป้องกันปัญหาทางสุขภาพอย่างเหมาะสม ในทางกลับกัน หากผู้ดูแลและเด็กมีปฏิสัมพันธ์ที่ไม่มีคุณภาพ อาจทำให้เด็กได้รับการตอบสนองไม่เหมาะสมหรือถูกละเลย เด็กจึงต้องการเรียกร้องความสนใจจากผู้ดูแล อาจเกิดปัญหาด้านพฤติกรรมและอารมณ์ ตื้อต่อต้าน ไม่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม ก้าวร้าว เกรงใจและนำไปสู่การเกิดพัฒนาการไม่สมวัยได้ (Liu, Fan, Hou, Wu, Yin, Wen, et al, 2018)

จากสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน บิดามารดาส่วนใหญ่ต้องทำงานนอกบ้านเพื่อหารายได้เลี้ยงครอบครัว (Pattanapongthon & Keawkhaengkhan, 2018) จึงนิยมนำเด็กปฐมวัยเข้ารับการดูแลที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเวลากลางวันมากขึ้น ผู้ดูแลในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงมีหน้าที่ในการดูแลเด็กรวมถึงถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในทุกด้าน (Department of Local Administration, 2018) จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลกับเด็ก วัยหัดเดินในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า ในชั้นเรียนปฐมวัย การสอนเป็นกลุ่มใหญ่ อาจทำให้เด็กบางคนถูกเพิกเฉยหรือถูกละเลย เนื่องจากผู้ดูแลไม่สามารถมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กทุกคนได้อย่างทั่วถึง (Booren Downer, & Vitiello, 2012) มีการกระตุ้นและสนับสนุนการเกิดปฏิสัมพันธ์น้อย ขาดการเล่น การกอดหรือสัมผัสเด็ก (Watcharaach, Kanchanaudom & Wankrathok, 2011) ทำให้เด็กรู้สึกขาดความอบอุ่น ไม่ปลอดภัย และเกิดความมั่นใจในการปฏิบัติกิจกรรม ผู้ดูแลมักพูดซ้ำหรือใช้คำสั่งเพื่อให้เด็กปฏิบัติตาม ซึ่งอาจทำให้เด็กวัยหัดเดินรู้สึกเครียดและส่งผลกระทบต่อประสบการณ์เรียนรู้ของเด็ก (Hallam, Fouts, Bargreen & Perkins, 2016) การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลกับเด็กขึ้นอยู่กับหลายปัจจัยทั้งด้านเด็ก ด้านผู้ดูแลและด้านสิ่งแวดล้อม (Barnard, 1978) ที่ทำให้เกิดรูปแบบปฏิสัมพันธ์ที่มีคุณภาพหรือไม่มีคุณภาพ โดยผู้วิจัยได้เลือกศึกษาปัจจัยด้านผู้ดูแล เนื่องจากผู้ดูแลมีบทบาทหลักในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแก่เด็ก ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการที่สามารถเกิดขึ้นได้ในขณะที่ผู้ดูแลสอนให้เด็กปฏิบัติกิจกรรม ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ที่มีคุณภาพได้

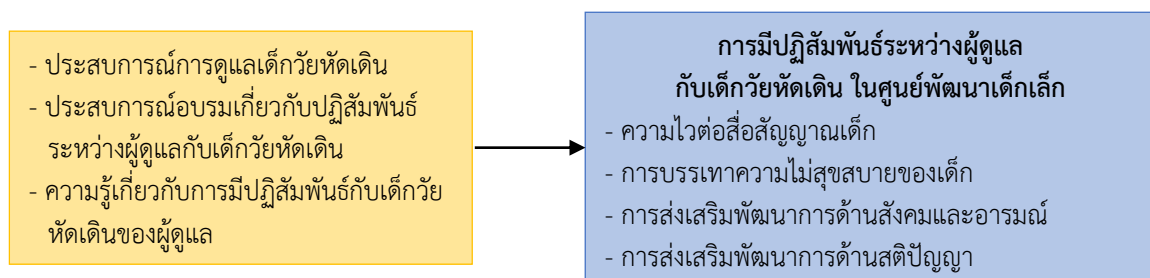
อย่างไรก็ตาม จากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมา พบว่า การศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลกับเด็ก วัยหัดเดินในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีค่อนข้างจำกัดและใช้แนวคิดในการศึกษาการมีปฏิสัมพันธ์ที่แตกต่างกัน โดยส่วนใหญ่เป็นการศึกษาในกลุ่มผู้ดูแลที่เป็นบิดามารดาในบริบทการเลี้ยงดู แต่ยังไม่พบการศึกษาการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลกับเด็กวัยหัดเดินในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลกับเด็กวัยหัดเดินในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง โดยปัจจัยที่เลือกศึกษา ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้ดูแล ประกอบด้วยประสบการณ์การดูแลเด็กวัยหัดเดิน ประสบการณ์อบรมเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลกับเด็กวัยหัดเดิน และความรู้เกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลกับเด็กวัยหัดเดิน ซึ่งเป็นปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ดูแลเด็กที่สามารถพัฒนาได้ ผลจากการศึกษานี้จะทำให้ได้ข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้ดูแลและการส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลกับเด็กวัยหัดเดิน เพื่อให้มีพัฒนาการสมวัย เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพเพื่อพัฒนาประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์วิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลกับเด็กวัยหัดเดินขณะส่งเสริมพัฒนาการ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ดูแลในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ ประสบการณ์การดูแลเด็กวัยหัดเดิน ประสบการณ์อบรมเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลกับเด็กวัยหัดเดิน และความรู้เกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กวัยหัดเดิน กับปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลกับเด็กวัยหัดเดิน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้แนวคิดปฏิสัมพันธ์ของบาร์นาร์ด (Barnard, 1978) ร่วมกับการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลกับเด็กวัยหัดเดิน กล่าวคือ การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลกับเด็กวัยหัดเดิน เป็นการแสดงพฤติกรรมโต้ตอบอย่างสอดคล้องซึ่งกันและกัน โดยผู้ดูแลต้องมีคุณลักษณะ ประกอบด้วย 1) มีความไวของต่อการรับรู้สื่อสัญญาณเด็ก 2) สามารถบรรเทาความไม่สุขสบายของเด็กได้อย่างเหมาะสม 3) มีการส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคมและอารมณ์ของเด็ก และ 4) มีการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ซึ่งผู้ดูแลสามารถมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กวัยหัดเดินในขณะสอนให้เด็กปฏิบัติกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการ โดยวงจรการสอน ประกอบด้วย การกระตุ้น การสอน การปฏิบัติกิจกรรม และการให้ข้อมูลย้อนกลับ การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลกับเด็กวัยหัดเดิน อาจมีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ 1) ประสบการณ์การดูแลเด็กวัยหัดเดิน 2) ประสบการณ์อบรมเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลกับเด็กวัยหัดเดิน และ 3) ความรู้เกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กวัยหัดเดิน ซึ่งปัจจัยเหล่านี้อาจทำให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลกับเด็กวัยหัดเดินในระดับที่แตกต่างกัน ดังอธิบายได้ตามภาพ



ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาหาความสัมพันธ์ (Correlational Descriptive Research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ดูแลเด็กวัยหัดเดินอายุ 1-3 ปี ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้ดูแลเด็กวัยหัดเดินอายุ 1-3 ปีในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 85 คน ได้จากการเปิดตารางประมาณค่าการวิเคราะห์อำนาจการทดสอบ (Power Analysis) กำหนดความเชื่อมั่นที่ระดับนัยสำคัญที่ .05 อำนาจการทดสอบ (Level of Power) ที่ .80 และกำหนดขนาดอิทธิพลของตัวแปรที่ .30 ซึ่งเป็นค่าความสัมพันธ์ในระดับปานกลางที่ใช้ในงานวิจัยกรณีที่ไม่มีการศึกษามาก่อน (Polit, 2010) จากนั้นใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) โดยการสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับฉลากแบบไม่แทนที่ (Simple Random Sampling without Replacement)

ในระดับอำเภอโดยกำหนดเกณฑ์ที่ร้อยละ 25 ของจำนวนอำเภอในจังหวัดเชียงใหม่ เป็นตัวแทนของจังหวัดเชียงใหม่ ได้จำนวน 6 อำเภอ จากนั้นเลือกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจาก 6 อำเภอ แบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้อัตราส่วนของผู้ดูแลต่อเด็กวัยหัดเดินอายุ 1-3 ปี ที่มีสัดส่วนใกล้เคียงกัน (1: 10) ได้จำนวนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำนวน 18 ศูนย์ และเลือกกลุ่มตัวอย่างผู้ดูแลเด็กวัยหัดเดินตามจำนวน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป เป็นแบบสอบถามปลายปิด ชนิดสำรวจรายการ (Check List) และชนิดเติมคำ ได้แก่ อายุ เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การดูแลเด็กวัยหัดเดิน และประสบการณ์อบรมเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลกับเด็กวัยหัดเดิน

2. แบบสอบถามการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กวัยหัดเดินของผู้ดูแล ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นตามแนวคิดปฏิสัมพันธ์ของบาร์นาร์ด (Barnard, 1978) และการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 34 ข้อ มีคะแนน 34-170 คะแนน แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ความไวต่อการรับรู้สัญญาณเด็ก จำนวน 9 ข้อ การบรรเทาความไม่สุขสบายของเด็ก จำนวน 6 ข้อ การส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคมและอารมณ์ จำนวน 7 ข้อ และการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาผ่านวงจรการสอนประกอบด้วย การกระตุ้น การสอน การปฏิบัติกิจกรรม และการให้ข้อมูลย้อนกลับ จำนวน 12 ข้อ โดยมีทั้งข้อคำถามเชิงบวก จำนวน 30 ข้อ และข้อคำถามเชิงลบจำนวน 4 ข้อ และกำหนดลักษณะการตอบคำถามโดยใช้มาตราวัดแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) 5 อันดับ แปลผลคะแนนโดยใช้เกณฑ์ 3 ระดับ ได้แก่ ระดับน้อย (34.00 – 79.33 คะแนน) ระดับปานกลาง (79.34 – 124.67 คะแนน) และระดับมาก (124.68 – 170 คะแนน)

3. แบบวัดความรู้เกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กวัยหัดเดินของผู้ดูแล ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิดปฏิสัมพันธ์ของบาร์นาร์ด (Barnard, 1978) ร่วมกับการทบทวนวรรณกรรม โดยเป็นข้อคำถามแบบปรนัย 3 ตัวเลือก ตอบถูก 1 คะแนน ตอบผิด 0 คะแนน ทั้งหมด 20 ข้อ ประกอบด้วย ความไวต่อการรับรู้สัญญาณเด็ก จำนวน 5 ข้อ การบรรเทาความไม่สุขสบายของเด็ก จำนวน 4 ข้อ การส่งเสริมพัฒนาการด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม จำนวน 4 ข้อ การส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา จำนวน 4 ข้อ และวงจรการสอน จำนวน 2 ข้อ แปลผลคะแนนเป็น 3 ระดับ โดยใช้เกณฑ์การแบ่งระดับขั้นคะแนนแบบเกณฑ์อ้างอิงของ Bloom, Hastings & Madaus (1971) ได้แก่ ระดับต่ำ (0-11 คะแนน) ระดับปานกลาง (12-15 คะแนน) และระดับสูง (16-20 คะแนน)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กวัยหัดเดินของผู้ดูแลและแบบวัดความรู้เกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กวัยหัดเดินของผู้ดูแล ไปตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 6 ท่าน (Lynn, 1986) ประกอบด้วย อาจารย์พยาบาลที่มีความเชี่ยวชาญทางพัฒนาการและการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็ก 3 ท่าน พยาบาลผู้มีความเชี่ยวชาญทางพัฒนาการและการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็ก 2 ท่าน แพทย์ที่มีความเชี่ยวชาญด้านพัฒนาการและการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็ก จำนวน 1 ท่าน ซึ่งค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (Content Validity Index: CVI) ของแบบสอบถามการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กวัยหัดเดินของผู้ดูแลมีค่าเท่ากับ .96 และค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหาของแบบวัดความรู้เกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กวัยหัดเดินของผู้ดูแลมีค่าเท่ากับ .97 นำไปทดลองใช้กับผู้ดูแลในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 ราย จากนั้นนำแบบสอบถามการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กวัยหัดเดินของผู้ดูแล มาคำนวณหาความเชื่อมั่นโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น .750 และนำแบบวัดความรู้เกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กวัยหัดเดินของผู้ดูแล มาคำนวณหาความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรคูเดอร์ริชาร์ดสัน 20 (Kuder-Richardson 20) ได้ค่าความเชื่อมั่น .729

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ภายหลังได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. จัดทำหนังสือไปยังผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นต้นสังกัดของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อแจ้งวัตถุประสงค์ของการวิจัยและขออนุญาตทำการศึกษารวมถึงเก็บข้อมูลการวิจัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัด

2. เมื่อได้รับอนุญาตจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งเรียบร้อยแล้ว จึงเข้าพบหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแต่ละแห่ง เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยเข้าพบผู้ดูแลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความร่วมมือในการเข้าร่วมการวิจัย ได้แนะนำตนเอง ชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูล ประโยชน์ของการวิจัย พร้อมแจ้งการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง
4. ทำการเก็บข้อมูลโดยมอบชุดแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งบรรจุในซองเอกสารแบบที่ปิดที่ไม่มีการระบุตัวตนของกลุ่มตัวอย่างบนซองเอกสาร
5. หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลจนครบ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ตามวิธีทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ด้วยการใช้วิธีการแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์อบรมเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลกับเด็กวัยหัดเดิน กับปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลกับเด็กวัยหัดเดิน โดยใช้สถิติฟิชเชอร์เอ็กแซคต์ (Fisher Exact test)
3. วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์การดูแลเด็กวัยหัดเดินของผู้ดูแล และความรู้เกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กวัยหัดเดินของผู้ดูแล กับปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลกับเด็กวัยหัดเดิน ใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สเปียร์แมน (Spearman Rank Correlation Coefficient) มีระดับของความสัมพันธ์ ดังนี้

ค่า r 0 ถึง 0.3 หรือ 0 ถึง -0.3	มีความสัมพันธ์ทางบวกหรือทางลบระดับต่ำ
ค่า r 0.3 ถึง 0.7 หรือ -0.3 ถึง -0.7	มีความสัมพันธ์ทางบวกหรือทางลบระดับปานกลาง
ค่า r 0.7 ถึง 1 หรือ -0.7 ถึง -1	มีความสัมพันธ์ทางบวกหรือทางลบในระดับสูง

ทั้งนี้ ก่อนการวิเคราะห์ ผู้วิจัยทำการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้น (Assumption) เพื่อหาหลักการแจกแจงข้อมูลโดยใช้ Kolmogorov-Smirnov One Sample test พบว่า ข้อมูลประสบการณ์การดูแลเด็กวัยหัดเดิน และความรู้เกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กวัยหัดเดินของผู้ดูแล มีค่า $p=0.013$ และ <0.001 ตามลำดับ ดังนั้น สรุปได้ว่าลักษณะของข้อมูลมีการแจกแจงไม่เป็นโค้งปกติ

จริยธรรมวิจัย

งานวิจัยได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ รหัสโครงการ: 2562 – EXP095 ลงวันที่ 28 พฤศจิกายน 2562

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของผู้ดูแล จำแนกตามข้อมูลทั่วไป ($n=85$)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน ($n = 85$)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	1	1.18
หญิง	84	98.82
อายุ		
21-30 ปี	21	24.71
31-40 ปี	24	28.24

ตาราง 1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n = 85)	ร้อยละ
41-50 ปี	23	27.06
ตั้งแต่ 51 ปี ขึ้นไป	17	20.00
(M=39.84, SD=10.179, Range=22-59 ปี)		
ระดับการศึกษา		
มัธยมศึกษาปีที่ 3	1	1.18
มัธยมศึกษาปีที่ 6 / ปวช.	14	16.47
อนุปริญญา / ปวส.	4	4.71
ปริญญาตรี	55	64.71
ปริญญาโท	11	12.94
ประสบการณ์การดูแลเด็กวัยหัดเดิน		
≤ 5 ปี	41	48.24
6-10 ปี	20	23.53
11-20 ปี	19	22.35
ตั้งแต่ 21 ปี ขึ้นไป	5	5.88
(M=8.73, SD=8.152, Range=1-40 ปี)		
ประสบการณ์อบรมเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลกับเด็กวัยหัดเดิน		
ไม่เคย	46	54.12
เคย	39	45.88

จากตาราง 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 98.82 ช่วงอายุของผู้ดูแลที่มีจำนวนมากที่สุด คือ อายุระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 28.24 ผู้ดูแลส่วนมากมีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 64.71 มีประสบการณ์ดูแลเด็กวัยหัดเดินน้อยกว่า 5 ปี ร้อยละ 48.24 และไม่เคยมีประสบการณ์อบรมเกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลกับเด็กวัยหัดเดิน ร้อยละ 54.12

2. การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับเด็กวัยหัดเดิน ในการส่งเสริมพัฒนาการ

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กวัยหัดเดินของผู้ดูแลจำแนกโดยรวม และรายด้าน (n=85)

การมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กวัยหัดเดินของผู้ดูแล	ระดับ		
	น้อย จำนวน (ร้อยละ)	ปานกลาง จำนวน (ร้อยละ)	มาก จำนวน (ร้อยละ)
โดยรวม	0	25 (29.41)	60 (70.59)
ด้านความไวต่อการรับรู้สัญญาณของเด็ก	0	6 (7.06)	79 (92.94)
ด้านการบรรเทาความไม่สุขสบายของเด็ก	1 (1.18)	43 (50.59)	41 (48.24)
ด้านการส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคมและอารมณ์	0	29 (34.12)	56 (65.88)
ด้านการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา	0	31 (36.47)	54 (63.53)

จากตาราง 2 พบว่า การมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กวัยหัดเดินของผู้ดูแลโดยรวมอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 70.59) เมื่อแยกรายด้าน พบว่า 3 ใน 4 ด้าน มีระดับปฏิสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านความไวต่อการรับรู้สัญญาณของเด็ก (ร้อยละ 92.94) ด้านการส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคมและอารมณ์ (ร้อยละ 65.88) และด้านการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา (ร้อยละ 63.53) สำหรับด้านที่มีระดับปฏิสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการบรรเทาความไม่สุขสบายของเด็ก (ร้อยละ 50.59)

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ดูแลในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ ประสบการณ์การดูแลเด็กวัยหัดเดิน ประสบการณ์อบรมเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลกับเด็กวัยหัดเดิน และความรู้เกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กวัยหัดเดิน กับปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลกับเด็กวัยหัดเดิน

ตาราง 3 ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์อบรมเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลกับเด็กวัยหัดเดิน กับการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลกับเด็กวัยหัดเดิน ($n=85$)

ประสบการณ์อบรมเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแล กับเด็กวัยหัดเดิน	การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่าง ผู้ดูแลกับเด็กวัยหัดเดิน		<i>p-value</i> (Fisher Exact test)
	ระดับปานกลาง	ระดับมาก	
ไม่เคย	23 (27.06)	23 (27.06)	20.469/<.001
เคย	2 (2.35)	37 (43.53)	

จากตาราง 3 พบว่า ประสบการณ์อบรมเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลกับเด็กวัยหัดเดิน มีความสัมพันธ์กับปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลกับเด็กวัยหัดเดิน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตาราง 4 ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์การดูแลเด็กวัยหัดเดิน และความรู้เกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กวัยหัดเดิน กับการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลกับเด็กวัยหัดเดิน ($n=85$)

ปัจจัย	การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลกับเด็กวัยหัดเดิน		
	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (<i>r</i>)	<i>p-value</i>	ระดับความสัมพันธ์
ประสบการณ์การดูแลเด็กวัยหัดเดิน	.239	.028	ต่ำ
ความรู้เกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กวัยหัดเดิน	.270	.012	ต่ำ

จากตาราง 4 พบว่า ประสบการณ์การดูแลเด็กวัยหัดเดินกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลกับเด็กวัยหัดเดิน มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r=.239$) และความรู้เกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กวัยหัดเดินกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลกับเด็กวัยหัดเดิน มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r=.270$)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเห็นได้ว่าผู้ดูแลส่วนใหญ่มีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมของการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กวัยหัดเดินอยู่ในระดับมาก ตามแนวคิดปฏิสัมพันธ์ของบาร์นาร์ด ระดับการศึกษาและความรู้เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์ที่มีคุณภาพ เนื่องจากระดับการศึกษาของผู้ดูแลของการศึกษารุ่นนี้ ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี อีกทั้งยังมีผู้ดูแลที่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย โดยระดับการศึกษาและการอบรมเกี่ยวกับการดูแลและพัฒนาเด็กปฐมวัย ถูกกำหนดให้เป็นคุณสมบัติหลักของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (Department of Local Administration, 2018) โดยหลักสูตรการศึกษาและการอบรมนั้น มีเนื้อหาเกี่ยวกับพัฒนาการเด็กปฐมวัย จิตวิทยาเด็กปฐมวัย หลักการและวิธีการสื่อสารกับเด็กปฐมวัย เพื่อให้ผู้ดูแลมีความรู้ความสามารถในการ

พัฒนาเด็กอย่างมีคุณภาพ (Faculty of Education Chiang Mai Rajabhat University, 2019; Raks Thai Foundation, 2018; National Institute of Child Development, 2017) แม้เนื้อหาหลักสูตรและการอบรมดังกล่าวไม่ใช่ความรู้เกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กโดยตรง แต่มีเนื้อหาสอดคล้องตามแนวคิดปฏิสัมพันธ์ของบาร์นาร์ด จึงเป็นการสนับสนุนให้ผู้ดูแลเกิดความรู้ความเข้าใจเด็ก มีความไวต่อการรับรู้ข้อสัญญาณ มีการตอบสนองต่อสัญญาณของเด็กอย่างเหมาะสม รวมถึงสามารถส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม อารมณ์ และสติปัญญา

ประสบการณ์อบรมเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลกับเด็กวัยหัดเดิน มีความสัมพันธ์กับปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลกับเด็กวัยหัดเดินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ตามแนวคิดปฏิสัมพันธ์ของบาร์นาร์ด (Barnard, 1978) ผู้ดูแลที่ได้รับการอบรมเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลกับเด็กวัยหัดเดิน สามารถส่งเสริมให้ผู้ดูแลมีความรู้ความเข้าใจพฤติกรรม การแสดงออกของเด็กและตอบสนองความต้องการของเด็กได้อย่างเหมาะสม โดยผู้ดูแลที่ได้รับการอบรมการมีปฏิสัมพันธ์ จะทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจและแสดงการมีปฏิสัมพันธ์ที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น (Hamre, Pianta, Burchinal, Field, LoCasale-Crouch, Downer et al., 2012) อีกทั้งผลของการได้รับการอบรมยังทำให้ผู้ดูแลได้รับการพัฒนาทักษะที่สำคัญในการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็ก 6 ทักษะ ได้แก่ ความไวต่อการตอบสนองต่อเด็ก การเคารพในตัวตนของเด็ก การนำเข้าสู่ประเด็นและการควบคุมพฤติกรรม การสื่อสารด้วยคำพูด การกระตุ้นพัฒนาการเด็ก และการส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์เชิงบวกกับเพื่อน (Helmerhorst, Riksen-Walraven, Fukkink, Tavecchio, & Deynoot-Schaub, 2017) ดังนั้น จึงควรสนับสนุนให้ผู้ดูแลได้รับการฝึกอบรมการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลกับเด็ก เนื่องจากสามารถพัฒนาทักษะของผู้ดูแลสู่การมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอย่างมีคุณภาพได้ในระยะเวลาสั้น

ประสบการณ์การดูแลเด็กวัยหัดเดินมีความสัมพันธ์ทางบวกกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลกับเด็กวัยหัดเดินในระดับต่ำ ตามแนวคิดปฏิสัมพันธ์ของบาร์นาร์ด (Barnard, 1978) ประสบการณ์การดูแลเด็กวัยหัดเดินเป็นหนึ่งในปัจจัยด้านผู้ดูแล โดยผู้ที่มีประสบการณ์มาก่อนจะมีทักษะในการดูแลเด็ก เข้าใจการแสดงออกของเด็ก และตอบสนองต่อพฤติกรรมของเด็กได้อย่างเหมาะสม เพิ่มความมั่นใจในการปฏิบัติกิจกรรมกับเด็กได้มากกว่าผู้ที่มีประสบการณ์น้อย สอดคล้องกับการศึกษา ผู้ดูแลที่มีประสบการณ์ดูแลเด็กมากกว่าสามารถส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์ได้ดีกว่าผู้ดูแลที่มีประสบการณ์ดูแลเด็กน้อย เนื่องจากสามารถเข้าใจพฤติกรรมของเด็กและมีการควบคุมอารมณ์ได้ดีกว่า (Partee, Hamre, & Williford, 2020) และประสบการณ์ในการดูแลเด็ก ช่วยให้เพิ่มความสามารถของผู้ดูแลในการปลอบโยนเด็ก (Castle, Williamson, Young, Stubblefield, Laurin, & Pearce, 2016) ช่วยให้ผู้ดูแลสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมั่นใจและเป็นการพัฒนาความสามารถของผู้ดูแล ดังนั้นจึงควรสนับสนุนให้ผู้ดูแลได้รับประสบการณ์ในการดูแลเด็กวัยหัดเดิน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาปฏิสัมพันธ์ที่มีคุณภาพระหว่างผู้ดูแลกับเด็กวัยหัดเดิน

ความรู้เกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กวัยหัดเดิน มีความสัมพันธ์กับปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลกับเด็กวัยหัดเดินในระดับต่ำ ความรู้เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้ดูแลรับรู้และเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมที่แสดงออกของเด็กและสามารถตอบสนองต่อพฤติกรรมนั้นได้อย่างเหมาะสม และเกิดรูปแบบปฏิสัมพันธ์ที่มีคุณภาพ (Barnard, 1978) เนื่องจากจากผู้ดูแลจบการศึกษาในระดับปริญญาตรีและได้รับการอบรม ทำให้ผู้ดูแลมีความรู้เข้าใจพฤติกรรมของเด็ก มีความไวต่อการรับรู้ สัญญาณของเด็ก ตอบสนองต่อพฤติกรรมของเด็กได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งยังมีเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการทั้งด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ซึ่งเป็นคุณลักษณะหนึ่งของผู้ดูแลในการเกิดปฏิสัมพันธ์ที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับการศึกษาที่ผู้ดูแลที่ได้รับความรู้เกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์ จะทำให้ผู้ดูแลแสดงการมีปฏิสัมพันธ์ที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น (Hamre, Pianta, Burchinal, Field, LoCasale-Crouch, Downer et al, 2012) เช่นเดียวกับการที่ผู้ดูแลมีความรู้เกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลกับเด็กอย่างมีคุณภาพมากขึ้น มีความสัมพันธ์ทางบวกต่อการจัดการเรียนการสอนโดยให้เด็กเป็นศูนย์กลาง (Hu, Fan, Yang & Neitzel, 2017) เนื่องจากผู้ดูแลมีความรู้เกี่ยวกับวิธีการโต้ตอบกับเด็กอย่างเหมาะสม สามารถวางแผนจัดการเรียนรู้รวมถึงวางแผนการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กได้อย่างเหมาะสม ดังนั้น จึงควรส่งเสริมให้ผู้ดูแลได้รับความรู้เกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลกับเด็กวัยหัดเดินที่มีคุณภาพ เพื่อพัฒนาการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลกับเด็กวัยหัดเดิน ถึงแม้ว่าผู้ดูแลมีปฏิสัมพันธ์ที่มีคุณภาพกับเด็กวัยหัดเดินอยู่ในระดับมาก แต่ยังมีด้านที่ผู้ดูแลควรได้รับการพัฒนามากที่สุด คือ การบรรเทาความไม่สุขสบายของเด็ก ผู้ดูแลบางรายยังต้องการให้เด็กปฏิบัติกิจกรรมต่อไปแม้ว่าเด็กแสดงสัญญาณที่ไม่ต้องการมีปฏิสัมพันธ์ ทำให้เด็ก

ปฏิเสศการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ดูแลและนำไปสู่การมีพัฒนาการไม่สมวัย ดังนั้น จึงควรสนับสนุนให้ผู้ดูแลเกิดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับสื่อสัญญาณของเด็ก รวมถึงการตอบสนองต่อความต้องการของเด็กอย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ที่มีคุณภาพระหว่างผู้ดูแลกับเด็กวัยหัดเดิน นำไปสู่การมีพัฒนาการที่สมวัยต่อไป

ทั้งนี้ งานวิจัยนี้มีข้อจำกัดในงานวิจัย เนื่องจากเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินการมีปฏิสัมพันธ์ของผู้ดูแลในงานวิจัยนี้ ใช้รูปแบบการรายงานพฤติกรรม (Self-Report) รวมทั้งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี ซึ่งอาจส่งผลต่อการรายงานพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์

การนำผลการวิจัยไปใช้

1. ในการจัดอบรมเพื่อพัฒนาผู้ดูแลในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรมีการจัดอบรมเกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กวัยหัดเดิน โดยให้ผู้ดูแลมีความรู้เกี่ยวกับความไวต่อการรับรู้สัญญาณของเด็ก การบรรเทาความไม่สบายของเด็ก การส่งเสริมพัฒนาการด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เพื่อให้ผู้ดูแลเกิดความรู้ความเข้าใจ สามารถตอบสนองต่อเด็กได้อย่างเหมาะสมและเกิดปฏิสัมพันธ์ที่มีคุณภาพ

2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรสนับสนุนให้ผู้ดูแลในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้รับการอบรมเกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์ที่มีคุณภาพกับเด็กวัยหัดเดิน เพื่อให้ผู้ดูแลเกิดความรู้ความเข้าใจและสามารถนำความรู้ไปใช้ในการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กวัยหัดเดินได้อย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กวัยหัดเดินในบริบทของผู้ดูแลอื่น เช่น บิดา มารดา หรือปู่ ย่า ตา ยาย เป็นต้น

2. ควรมีการศึกษาปัจจัยด้านอื่นที่เกี่ยวข้องกับการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กวัยหัดเดิน ได้แก่ ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม และปัจจัยด้านเด็ก

3. ควรมีการศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลกับเด็กวัยหัดเดินในกิจกรรมอื่น ๆ เช่น การทำกิจวัตรประจำวัน การรับประทานอาหาร การเล่น เป็นต้น

References

- Barnard, K. E. (1978). *Nursing Child Assessment and Training: Learning Resource Manual*. Seattle, WA: University of Washington.
- Bloom, B. S., Hastings, T. J. & Madaus, G. F. (1971). *Hand Book on Formative and Summative Evaluation of Student Learning*. New York: McGraw-Hill Book Company Inc.
- Booren, L. M., Downer, J. T. & Vitiello, V. E. (2012). Observations of Children's Interactions with Teachers, Peers, and Tasks Across Preschool Classroom Activity settings. *Early Education & Development*, 23(4), 517-538.
- Castle, S., Williamson, A. C., Young, E., Stubblefield, J., Laurin, D., & Pearce, N. (2016). Teacher-Child Interactions in Early Head Start Classrooms: Associations with Teacher Characteristics. *Early Education and Development*, 27(2), 259-274.
- Department of Local Administration. (2018). *National Standard for Early Childhood Care, Development and Education Thailand 2018*. Retrieved April 10, 2019 from <https://apps.hpc.go.th/dl/web/upFile/2018/07-5007-20180720064946/a75c3b0526ee280c468bfb1111bcf53a.pdf> (in Thai)

- Faculty of Education Chiang Mai Rajabhat University. (2019). *Bachelor of Education Program in Early Childhood Education (Revised 2019)*. Retrieved January 15, 2021 from [http://www.qa.cmru.ac.th/web/curriculum/2562/BEduEarlyChildhood\(4\)62.pdf](http://www.qa.cmru.ac.th/web/curriculum/2562/BEduEarlyChildhood(4)62.pdf) (in Thai)
- Hallam, R. A., Fouts, H. N., Bargreen, K. N., & Perkins, K. (2016). Teacher–Child Interactions During Mealtimes: Observations of Toddlers in High Subsidy Child Care Settings. *Early Childhood Education Journal*, 44(1), 51-59.
- Hamre, B. K., Pianta, R. C., Burchinal, M., Field, S., LoCasale-Crouch, J., Downer, J. T., et al. (2012). A Course on Effective Teacher-Child Interactions: Effects on Teacher Beliefs, Knowledge, and Observed Practice. *American Educational Research Journal*, 49(1), 88-123.
- Helmerhorst, K. O., Riksen-Walraven, J. M. A., Fukink, R. G., Tavecchio, L. W., & Deynoot-Schaub, M. J. G. (2017). Effects of the Caregiver Interaction Profile Training on Caregiver–Child Interactions in Dutch Child Care Centers: A Randomized Controlled Trial. *Child & Youth Care Forum*, 46(3), 413-436. Doi: 10.1007/s10566-016-9383-9
- Hu, B. Y., Fan, X., Yang, Y. & Neitzel, J. (2017). Chinese Preschool Teachers' Knowledge and Practice of Teacher-Child Interactions: The Mediating Role of Teachers' Beliefs about Children. *Teaching and Teacher Education*, 63, 137-147.
- Jeon, H. J., Peterson, C. A., & DeCoster, J. (2013). Parent–Child Interaction, Task-Oriented Regulation, and Cognitive Development in Toddlers Facing Developmental Risks. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 34(6), 257-267.
- Lynn, M. R. (1986). Determination and Quantification of Content Validity. *Nursing Research*, 35(6), 382-385.
- Liu, L., Fan, L., Hou, X. Y., Wu, C. A., Yin, X. N., Wen, G. M., et al. (2018). Family Childcare Types and Conduct Problem Behaviors in Young Children: The Mediation Role of Caregiver-Child Interaction. *Frontiers in Pediatrics*, 6, 217. Doi: 10.3389/fped.2018.00217
- Mortensen, J. A., & Barnett, M. A. (2015). Teacher–Child Interactions in Infant/Toddler Child Care and Socioemotional Development. *Early Education and Development*, 26(2), 209-229. Doi: 10.1080/10409289.2015.985878
- National Environmental Health Information System [NEHIS]. (2020). *Percentage of Children Aged 0-5 years Screened for Suspected Developmental Delays in Health District*. Retrieved December 26, 2020 from <https://dashboard.anamai.moph.go.th/dashboard/delaydspm/index?year=2020> (In Thai)
- National Institute of Child Development. (2017). *Annual Report of National Institute of Child Development in 2017* (1sted). Bangkok: Sam Charoen Panich. (In Thai)
- Office of the National Economic and Social Development Council. (2017). *The National Economic and Social Development Plan; The Twelfth Plan (2017-2021)*. Retrieved December 24, 2018 from https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422 (In Thai)
- Partee, A. M., Hamre, B. K. & Williford, A. P. (2020). Examining the Role of Preschool Classrooms' Behavioral Composition as a Predictor of the Quality of Teacher–Child Interactions. *Early Education and Development*, 31(6), 873-891.
- Pattanapongthong, J. & Keawkhaengkhan, W. (2018). *Factors Effecting to Child Development in Thailand in 2017*. Nonthaburi: Ministry of Public Health. (In Thai)

- Polit, D. F. (2010). *Statistics and Data Analysis for Nursing Research* (2nd ed.). New Jersey: Pearson.
- Raks Thai Foundation. (2018). *"The Manual for ECD Teachers and Caregivers in Implementing The Parenting Program and Providing Counselling Services for Parents of Children Aged 2-5 years.* (1st ed). Bangkok: Y.K.H. Graphic & Press. (In Thai)
- Rodgers, C. C. (2017). Health Promotion of the Toddler and Family. In M. J. Hockenberry, D. Wilson, & C. C. Rodgers (Eds.), *Wong's Essentials of Pediatric Nursing* (10th ed., pp.354-362). St.Louis, Missouri: Elsevier.
- Semple-McBean, M. A. (2016). *Caregiver-Child Interactions: Effects of Professional Development on Practice in Guyana* (Doctoral thesis, Institute of Education, UCL, London). Retrieved December 24, 2018 from <http://discovery.ucl.ac.uk/1517840/13/M%20SempleMcBean%20Thesis%205%20August%202016%20clean%20copy.pdf.%20REDACTED.pdf>
- Sumner, G. & Spietz, A. (1994). *NCAST Caregiver/Parent-Child Interaction Teaching manual*. Seattle: NCAST Publications, University of Washington, School of Nursing.
- Watcharaach, J., Kanchanaudom, P. & Wankrathok, S. (2011). Health Promoting Behaviors of the Child Care Providers for Preschool Children in the Child Development Center, Chon Buri Province. *The Public Health Journal of Burapha University*, 6(2), 108-118. (In Thai)